

УДК 336.1:330.362

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА

Григорська Олена Станіславівна,
аспірант

Київського національного університету імені Тараса Шевченка
e-mail: hal_murad@ukr.net

Анотація. Оцінювання ефективності реалізації державно-приватного партнерства (ДПП) визначається через фінансову доцільність досягнення мети ДПП щодо кожної із зацікавлених сторін за допомогою таких показників, як: індекс прибутковості, чиста приведена вартість, внутрішня норма рентабельності; дисконтований період окупності. Доповнено наявну методику оцінюванням індексу збалансованості фінансових інтересів учасників ДПП на основі обчислення коефіцієнта подібності векторів фінансової ефективності для держави та приватного партнера.

Ключові слова: державно-приватне партнерство, учасники державно-приватного партнерства, концесійні угоди, ефективність, збалансованість інтересів учасників.

Формул: 4; рис.: 4; табл.: 0; бібл.: 8.

METHODICAL APPROACHES TO EVALUATION OF FINANCIAL EFFICIENCY OF PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP

Grygorska Olena,
Postgraduate

Taras Shevchenko National University of Kyiv
e-mail: hal_murad@ukr.net

Abstract. It is proved that the financial interest of the state as one of the parties to the PPP is to maximize the PPP efficiency indicators due to the receipt of payments to the budget, and the importance of PPP effectiveness indicators for private partners is inversely related to the amount of payments they pay to the budget. It is proposed to achieve a balance of financial interests of PPP participants by regulating the amount of concession payments to the budget by establishing a «financial equilibrium point». The latter is the amount of concession payments in which the net present value of the PPP project calculated for the concedent is equal to the net present value of the PPP project, calculated for the concessionaire. In the article, the effectiveness of PPP implementation is assessed through the financial feasibility of achieving the goal of PPP from the point of view of each of the interested parties with the help of indicators such as the profitability index; net present value; internal rate of return; discounted payback period. In addition, it is proposed to calculate the index of the balance of financial interests of PPP participants on the basis of calculating the similarity coefficient of financial efficiency vectors for the state and private partner.

Keywords: public-private partnership, participants in public-private partnership, concession agreements, efficiency, balance of interests of participants.

Formulas: 4; fig.: 4; tabl.: 0; bibl.: 8.

МЕТОДИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ОЦЕНКЕ ФИНАНСОВОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ ГОСУДАРСТВЕННО-ЧАСТНОГО ПАРТНЁРСТВА

Григорская Елена Станиславовна,
аспирант

Киевского национального университета имени Тараса Шевченко
e-mail: hal_murad@ukr.net

Аннотация. Оценивание эффективности реализации государственно-частного партнёрства (ГЧП) определяется через финансовую целесообразность достижения цели ГЧП с точки зрения каждой из заинтересованных сторон с помощью таких показателей, как: индекс доходности, чистая приведенная стоимость, внутренняя норма рентабельности, дисконтированный период окупаемости. Осуществлено дополнение существующей методики оценкой индекса сбалансированности финансовых интересов участников ГЧП на основе вычисления коэффициента сходства векторов финансовой эффективности для государства и частного партнера.

Ключевые слова: государственно-частное партнёрство, участники государственно-частного партнёрства, концессионные соглашения, эффективность, сбалансированность интересов участников.

Формул: 4; рис.: 4; табл.: 0; библи.: 8.

Вступ. У сучасних умовах поняття «ефективність» є одним із важливих в економічній літературі. Проблема ефективності постійно актуалізується через те, що сильно залежить від поведінки агентів і від того, в яких умовах, за яких обмежень відбувається господарський процес, вибудовується та чи інша форма поведінки. При реалізації ДПП передбачається системне розв'язання комплексу економічних, соціальних, екологічних та інших проблем. Звідси ефективність може мати певні складові, наприклад економічну, соціальну, екологічну та інші. В останній час, роблячи акцент на підприємницькій економіці, усе ж таки перевага надається не економічному росту як такому, а ефективності з огляду на швидку адаптацію до швидко змінюваних умов зовнішнього середовища. Що вищою є адаптивна ефективність, то легшими є зміни і меншими масштабні помилки та загальні втрати. На наше переконання, при розгляді ефективності варто розуміти проекцію синергетичного підходу, суть якого полягає в такому: якщо один елемент системи не є ефективним, то це не означає, що вся система в цілому неефективна. Система може бути ефективною за неефективності одного або кількох елементів.

Аналіз досліджень і постановка завдання. Уже понад чверть століття Україна розвивається як незалежна держава, розбудовуючи власну систему управління державними фінансами. За цей час проведено чимало фундаментальних і прикладних досліджень, результати яких висвітлено в іноземних і всеукраїн-

ських наукових виданнях. Серед найважливіших питань, що порушують проблеми управління державними фінансами, провідна роль відводиться державі не лише як важливому користувачеві послугами, що реалізують у рамках ДПП, а й як суб'єкта, який визначає рамкові умови реалізації конкретного проекту. Проблематику ДПП розглядають багато українських і зарубіжних учених, насамперед із позиції активізації та всебічного застосування ресурсів приватного сектору для інфраструктурного розвитку, підвищення якості та збільшення обсягу надаваних суспільних послуг, а саме у працях Н. Буш (N. Busch) [1], В. Данилишина [2], Е. Єхуе (E. Yehoue) [3], А. Кредисова [4], О. Москвічової [5], А. Фірсової [6] та ін. Водночас актуалізації та подальшого вдосконалення вимагає аналізування сучасних підходів до оцінки фінансової ефективності державно-приватного партнерства.

Результати дослідження. Максимальний економічний ефект від реалізації державно-приватного партнерства залежить від багатьох складових, зокрема грамотного і детального визначення рамок умов ведення переговорів із приватними інвесторами; стабільності чинного законодавства; виваженості в політиці формування економічної та суспільної інституційної структури; оптимальності в питанні управління ризиками тощо. Узагальнення інших отримуваних державою вигід від ДПП у рамках окремих проектів, на нашу думку, зумовлюється низкою факторів, які представлено на *рис. 1*.

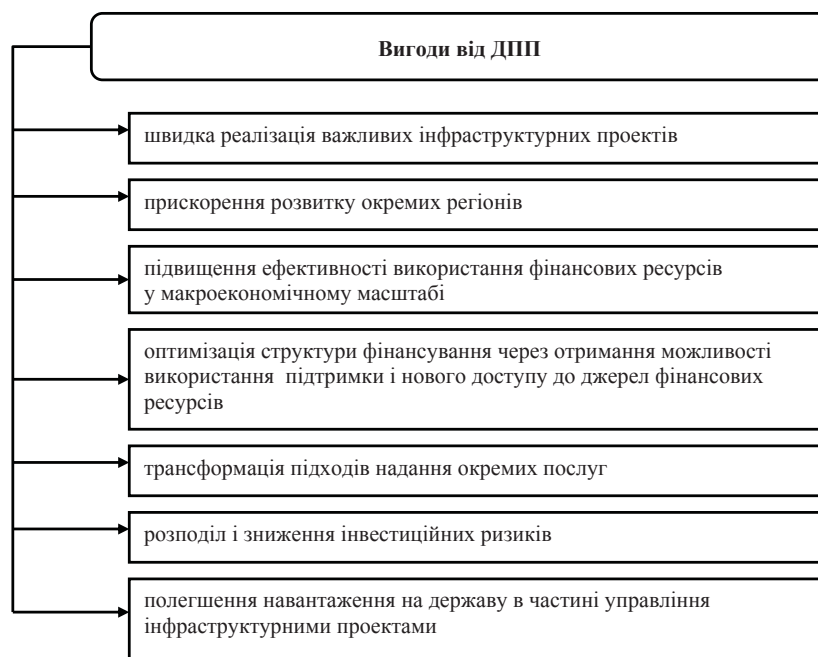

Рис. 1. Узагальнення непрямих вигід від ДПП у рамках окремих проектів

Примітка. Складено автором.

Окрім вигід від реалізації ДПП, варто акцентувати увагу і на факторах, які перешкоджають успішній реалізації таких проектів. Це специфічні вимоги держави в частині розрахунків витрат і доходів, складні схеми оподаткування, неоднозначність процедури входження та виходу з проекту тощо. Зважаючи на практику

зарубіжного досвіду, зокрема Великої Британії, зазначені ризикові фактори нівелюються завдяки наявності зразків договорів, що запропоновані державою, тоді узгодженню підлягають тільки деякі параметри. Разом із тим, якщо до суб'єктів реалізованого проекту в рамках ДПП належить і орган місцевого

самоврядування, то останній завжди впевнений у затвердженні вищою інстанцією виконання замовлення приватним інвестором.

Які ж ознаки привабливості конкретного проекту ДПП для приватного сектору? На нашу думку, до них можна віднести: незадоволеність попитом на певні послуги, можливість отримання доходу в теперішній час і в майбутньому, обґрунтованість життєздатності проекту, визнану політичну важливість проекту; співвідношення ризику та отриманого в май-

бутньому прибутку тощо. Цікавим є досвід канадських спеціалістів, які сформулювали комплекс умов, за яких формування партнерств для реалізації ДПП є ефективним. При цьому, якщо хоча б одна з умов не виконується, то механізм ДПП не варто впроваджувати.

Розгляд питання ефективності державно-приватного партнерства є неповним без акцентування уваги на концесійних договорах, вигоди від яких існують як для держави, так і для концесіонера (рис. 2).

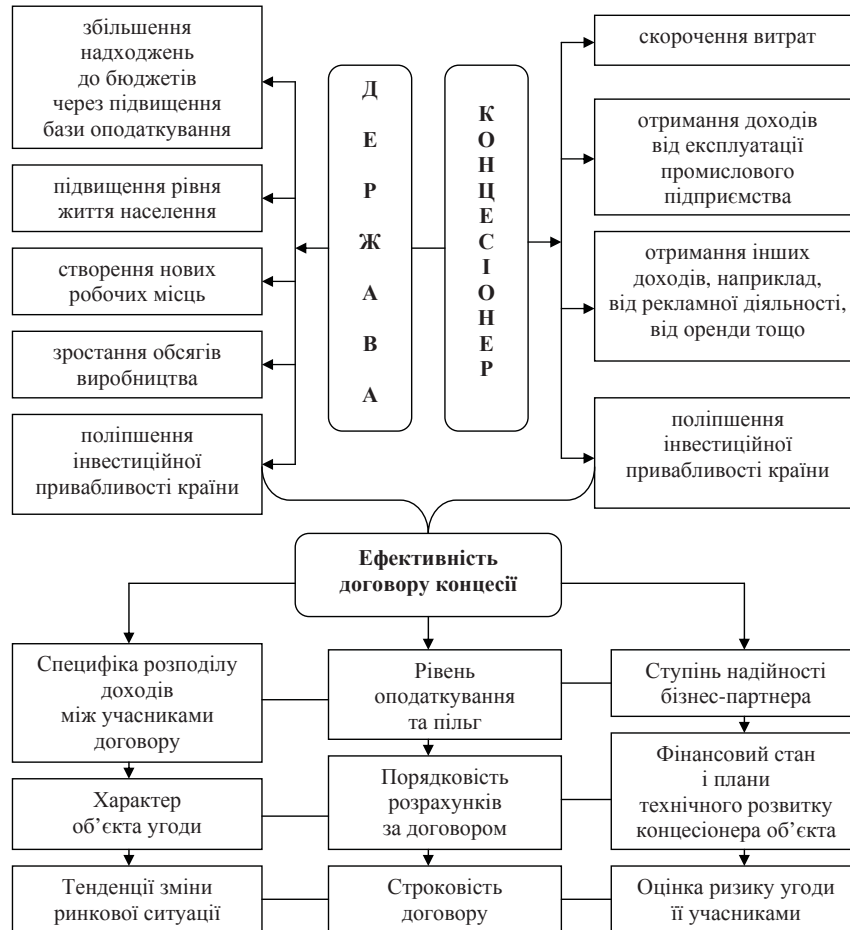

Рис. 2. Вигоди від реалізації концесійних угод

Примітка. Розробка автора.

Реалізація в рамках ДПП проектів розвитку об'єктів державної власності, природних монополій та інфраструктури, які не підлягають приватизації, призводить до зниження бюджетних затрат на утримання та експлуатацію об'єктів концесії; зростання дохідної частини бюджету завдяки надходженню концесійних платежів; додатковий приплив інвестицій до регіонів реалізації концесійних проектів; можливість залучення приватного капіталу на конкурсній основі до управління державною власністю, яка не підлягає приватизації. Разом із тим ефективність договору концесії залежить від ринкових умов досліджуваного періоду, часового проміжку її розрахунку та норми дисконту.

На рис. 2 концедентом виступає держава, від імені та за дорученням якої є державні установи, компанії або органи місцевої влади, а концесіонером – при-

ватна юридична особа, яка отримує від концедента відповідні активи та/або права на створення або експлуатацію об'єкта договору концесії. У рамках їхніх фінансових правовідносин концесіонер здійснює на користь концедента концесійний платіж у період використання об'єкта концесійної угоди.

Для оцінювання ефективності реалізації ДПП в Україні застосовують відповідну методику [7], за якою, серед іншого, передбачається оцінювання фінансової доцільності досягнення мети ДПП щодо кожної із зацікавлених сторін за допомогою таких показників, як:

- індекс прибутковості 1 (*profitability index*) – співвідношення доходів і витрат на здійснення ДПП, розрахований для проекту ДПП (PI_1);
- індекс прибутковості 2 (*profitability index*) – співвідношення доходів і видатків державного

та місцевих бюджетів у зв'язку зі здійсненням ДПП (бюджетний ефект), розрахований для заінтересованих сторін проекту (PI2);

- чиста приведена вартість 1 (*net present value*) здійснення ДПП, розрахована для проекту (NPV1);
- чиста приведена вартість 2 (*net present value*) здійснення ДПП, розрахована для заінтересованих сторін проекту (NPV2);
- внутрішня норма рентабельності 1 (*internal rate of return*), розрахована для проекту (IRR1);
- внутрішня норма рентабельності 2 (*internal rate of return*), розрахована для заінтересованих сторін проекту (IRR2);
- дисконтований період окупності (*discounted payback period*) (DPP).

Таким чином, розрахунок значень трьох показників – PI, NPV і IRR – здійснюється диференційовано: щодо бюджетної ефективності (у розрахунках ураховуються показники доходів і витрат державного та місцевих бюджетів у зв'язку із реалізацією ДПП) і для учасників – партнерів. Погоджуємося з тим, що питання оцінювання ефективності слід розглядати двоаспектно: державно-орієнтовано і з урахуванням інтересів інвестора, який вкладає фінансові ресурси. Однак чинна методика не передбачає оцінювання того, наскільки збалансованими є фінансові інтереси сторін ДПП. Для виправлення цієї ситуації пропонуємо доповнити чинну методику оцінюванням індексу збалансованості фінансових інтересів учасників ДПП на основі обчислення коефіцієнта подібності векторів фінансової ефективності для держави і приватного партнера.

Методика розрахунку індексу збалансованості фінансових інтересів учасників ДПП передбачає такі етапи. По-перше, розрахувати показники ефективності ДПП і формування векторів фінансової ефективності ДПП для держави (V₁) та приватного партнера (V₂):

$$V_i = \begin{bmatrix} PI_i \\ NPV_i \\ IRR_i \end{bmatrix}, \quad (1)$$

де *i* – кількість партнерів у ДПП, *i* = 1, 2.

По-друге, формування вектора подібності фінансових інтересів *P*:

$$P = \begin{bmatrix} p_1 \\ p_2 \\ p_3 \end{bmatrix}, \quad (2)$$

де $p_1 = \begin{cases} 1, & \text{якщо } PI_1 = PI_2 \\ 0, & \text{якщо } PI_1 \neq PI_2 \end{cases}$, $p_2 = \begin{cases} 1, & \text{якщо } NPV_1 = NPV_2 \\ 0, & \text{якщо } NPV_1 \neq NPV_2 \end{cases}$,

$p_3 = \begin{cases} 1, & \text{якщо } IRR_1 = IRR_2 \\ 0, & \text{якщо } IRR_1 \neq IRR_2 \end{cases}$.

По-третє, обчислення індексу збалансованості фінансових інтересів учасників ДПП:

$$I = \frac{\sum_{i=1}^3 p_i}{\sum_{i=1}^3 e^i}, \quad (3)$$

де *e_i* – елементи вектора-еталона збалансованості фінансових інтересів учасників ДПП;

$$E = \begin{bmatrix} e_1 \\ e_2 \\ e_3 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 \\ 1 \\ 1 \end{bmatrix}. \quad (4)$$

Якщо *I* = 0, то фінансові інтереси учасників ДПП не збалансовані. Якщо *I* = 1, то учасникам ДПП вдалося досягти збалансування фінансових інтересів. Якщо 0 < *I* < 1, то фінансові інтереси учасників ДПП частково збалансовані.

Вочевидь, фінансовий інтерес держави як однієї зі сторін ДПП полягає в максимізації значення показників ефективності ДПП за рахунок надходження платежів до бюджету. Тоді як значущість показників оцінювання ефективності ДПП для приватних партнерів перебуває у зворотній залежності від величини платежів, сплачуваних ними до бюджету. Тому пропонуємо досягати збалансованості фінансових інтересів учасників ДПП за рахунок регулювання величини концесійних платежів до бюджету.

Чинна в Україні методика розрахунку концесійних платежів [8] передбачає розмежування способів розрахунку платежу залежно від виду концесійного договору. Так, концесію на експлуатацію або реконструкцію наявних об'єктів (*brown-field*) розраховуємо трьома способами: залежно від вартості наданого в концесію об'єкта, від чистого доходу або у формі мішаного платежу (ураховуючи вартість об'єкта і дохід). Водночас концесію на будівництво нових об'єктів (*green-field*) розраховуємо тільки залежно від чистого доходу. Для того, щоб збалансувати фінансові інтереси учасників ДПП, пропонуємо використати підхід до встановлення так званої «точки фінансової рівноваги», яка являє собою таку величину концесійних платежів, за якої чиста приведена вартість здійснення проекту ДПП, розрахована для концедента, дорівнює чистій приведеній вартості здійснення проекту ДПП, розрахованій для концесіонера.

Графічно запропонований підхід до обґрунтування концесійних платежів за договорами концесії наведено на рис. 3.

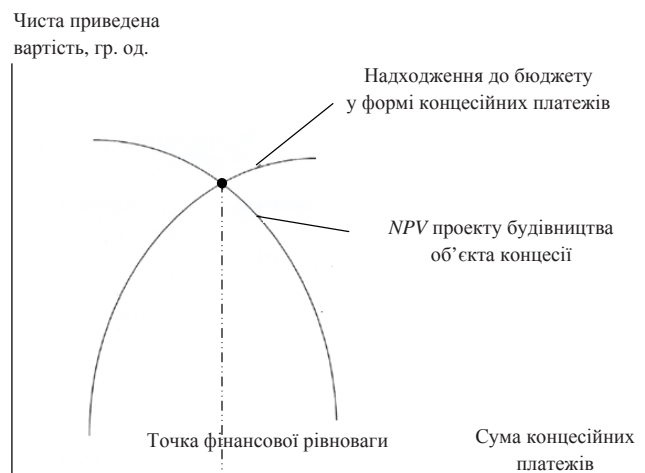

Рис. 3. Графічне подання обґрунтування величини концесійних платежів у разі концесії на будівництво

Примітка. Побудовано автором.

Якщо застосовувати такий підхід, то цілком можливо є ситуація, коли існує потреба у здійсненні платежів концедентом концесіонерів. Так, можливий варіант поєднання різних форм державного співфінансування як на етапі проектування/будівництва об'єкта концесійної угоди, так і на етапі експлуатації об'єкта концесійної угоди, коли концесійною угодою передбачається зобов'язання концедента щодо відшкодування недоотриманих доходів концесіонера у формі плати концедента.

Оцінюючи ефективність проектів ДПП, доцільно від самого початку враховувати різні цілі в партнерів, які створюють той чи інший проект. Якщо для приватного партнера, зазвичай, пріоритетним є фінансова ефективність проекту, то для державного партнера, окрім фінансової ефективності, здебільшого важливішими показниками є: соціальна екологічна, інфраструктурна, інноваційна оцінка. Тому оцінку ефективності ДПП можна поділити на фінансову ефективність і суспільну, що включає всі аспекти наслідків впливу проекту на суспільство. Деякі з напрямів, які становлять суспільну ефективність проекту, важко вимірити в кількісних показниках та оцінити за допомогою економіко-математичних методів, тим не менш, не враховувати їх при аналізі ефективності ДПП не можна.

Розглянемо методи оцінювання напрямів суспільної ефективності, що є найпоширенішими. Так, соціальні методи ефективності оцінки ДПП відображають задоволеність суспільства або певної цільової групи результатами проекту, відповідність його запитам громадськості, її основним цінностям. До таких методів варто віднести: підвищення рівня зайнятості населення, зростання освітнього або духовного рівня в суспільстві, поліпшення якісного рівня соціальних послуг і захищеності населення від різних небезпек. Оцінити ефективність таких заходів можна через здійснення порівняльного аналізу рівня задоволеності населення до і після реалізації проекту, на основі соціологічних досліджень та опитувань, із урахуванням очікувань та інтересів членів суспільства.

Через активізацію можливого впливу діяльності суб'єктів господарювання на екологічну ситуацію розглядаємо екологічну ефективність. Існує значна кількість критеріїв оцінки екологічної ефективності, зокрема рівень викидів на одиницю продукції, загальний обсяг викидів, площі рекультивованих земель та ін. Також не варто оминати увагою й інфраструктурну ефективність ДПП, для оцінки якої потрібно спочатку оцінити забезпеченість обраного регіону інфраструктурними об'єктами, рівень забезпеченості його в цих об'єктах, у тому числі й шляхом порівняння забезпеченості аналогічними об'єктами в більш розвинених регіонах з аналогічними соціально-економічними потребами. Оцінюючи ж інноваційну ефективність проектів ДПП, варто зважати на дію прямих і побічних ефектів від впровадження інновацій. Прямі ефекти обумовлюють досягнення необхідних технічних характеристик, зниження витрат, скорочення строків реалізації проектів і розвиток нових напрямів діяльності. Що ж стосується побічних ефектів, то важливим є створення власної інноваційної бази, підвищення професійного та інтелектуального рівнів персоналу, формування позитив-

ного іміджу інноваційного підприємства, що в сучасних умовах є основною конкурентною перевагою.

Таким чином, суспільна ефективність ДПП на стадії попередньої оцінки повинна бути проаналізована з позицій впливу на суспільство, обов'язково із залученням експертних думок, соціологічних досліджень, порівняльного аналізу з аналогічними реалізованими проектами, відомими у світовій практиці.

Отже, у сучасних умовах позитивна динаміка розвитку ДПП залежить від ефективності запроваджуваних підходів до його реалізації з урахуванням діяльності інститутів підтримки організацій ДПП, які, зокрема, реалізують науково-технічні проекти. На нашу думку, з огляду на всезростаючу значущість реалізації проектів ДПП доцільним є застосування сучасних інструментів управління за допомогою використання інформаційних систем. Це пояснюється тим, що процес управління проектом вимагає гнучкості стратегічних рішень, їх адаптації до мінливого внутрішнього і зовнішнього середовища.

Сукупність інститутів підтримки, які пов'язані з ефективною реалізацією ДПП (зокрема зі сфери науки, виробництва, фінансові та суспільні інститути), не повинні бути відокремленими щодо одне до одного. Грамотна взаємодія між інститутами підтримки створює підґрунтя: для ліквідації нестиковок формування проекту, починаючи від етапу фундаментальних досліджень і закінчуючи етапом його комерціалізації; наявності проектів, готових для здійснення інвестування в їх реалізацію; достатності потрібної кількості кваліфікованих кадрів і сформованих команд; формування високого рівня узгодженості у взаємовідносинах інфраструктурних організацій у рамках ДПП; нівелювання початкових і поточних ризиків, що зумовлюють зростання строків ухвалення рішень з інвестування в окремі проекти, створюють адміністративні та психологічні бар'єри тощо.

Зрозуміло, що актуальним за таких умов є використання інтегрованого управління проектами як єдиного процесу в рамках реалізації стратегії розвитку і підтримки ДПП. Іншими словами, ідеться про сукупність обґрунтованих поточних рішень і дій, які забезпечують скоординовану взаємодію інфраструктурних організацій задля ефективного розроблення та реалізації проектів ДПП.

Представимо архітектуру інтегрованого управління проектами у формі схеми, яка відрізняється тим, що дозволяє інтегруватись у сформовані на різних рівнях ДПП механізми управління проектами як на стадії управління, так і відбору, оцінки, фінансування та моніторингу проектів (рис. 4). Така інтегрована система управління проектами ДПП зорієнтована на підвищення економічної ефективності використання коштів, що виділяються в рамках державно-приватного партнерства. Перевагами такої системи є: типізація процесів для різних видів проектів ДПП, здійснюваних у різних сферах; дотримання принципів ефективного і системного партнерства; удосконалення механізму взаємодії між елементами системи; підвищення ефективності використання застосованих ресурсів, скорочення затрат і підвищення ефективності реалізації проектів.

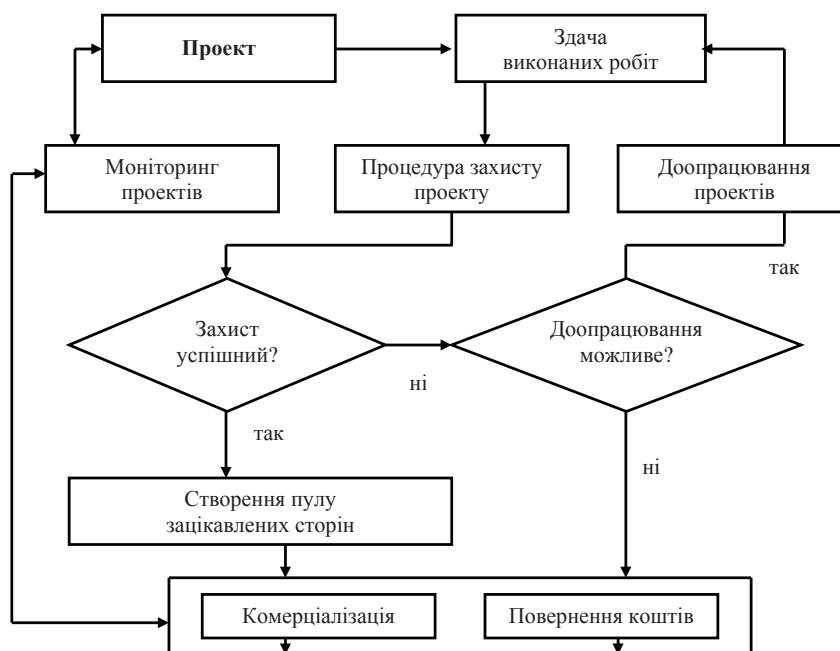

Рис. 4. Управлінські дії з оцінки і моніторингу ДПП

Примітка. Розробка автора.

Висновки. Таким чином, створення сприятливих умов для розвитку інституту ДПП, що можуть, як засвідчує зарубіжний досвід, визначати успішність розроблення і реалізації проектів у рамках ДПП. Системності сприятиме аналіз і на цій підставі імплементація передового зарубіжного досвіду, що допоможе в побудові ефективної національної системи використання механізмів ДПП, розвитку і розширенню інфраструктури, а це сприяє активізації процесів ДПП, підвищенню інформованості та забезпеченню консультативної підтримки їх реалізації, а також формуванню сучасної ідеології обґрунтованого та раціо-

нального витрачання фінансових ресурсів з метою розвитку української економіки.

У роботі вдосконалено методику оцінювання ефективності ДПП за рахунок її доповнення оцінюванням індексу збалансованості фінансових інтересів учасників ДПП на основі обчислення коефіцієнта подібності векторів фінансової ефективності та визначення точки фінансової рівноваги для держави і приватного партнера. Такий підхід дозволяє виконати двоаспектну оцінку ефективності ДПП – державно-орієнтовано і з урахуванням інтересів приватного інвестора.

Список використаної літератури

1. Busch N. E. Achieving Resilience in Disaster Management: The Role of Public-Private Partnerships / N. E. Busch, A. D. Givens // JSS (Journal of Strategic Security). – 2013. – № 2. – Р. 18–26.
2. Данилишин В. І. Зарубіжний досвід державно-приватного партнерства та пропозиції щодо його вдосконалення в Україні / В. І. Данилишин, О. М. Стефанків, О. А. Ціжма // Глобальні та національні проблеми економіки : електронний науковий фаховий журнал. – 2016. – Вип. 11. – С. 332–336.
3. Yehoue E. Determinants of Public-Private Partnerships in Infrastructure / E. Yehoue, M. Hammami, J.-Fr. Ruhashyankiko // IMF Working Papers. – 2006. – Vol. 06. – Is. 99. – 60 p.
4. Кредісов А. І. Державно-приватне партнерство: світовий досвід та його використання в Україні / А. І. Кредісов, А. О. Білоус // Економіка України. – 2016. – № 2. – С. 4–15.
5. Москвічова О. С. Державно-приватне партнерство в Україні: проблеми розвитку / О. С. Москвічова // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2015. – Вип. 13. – Ч. 3. – С. 50–52. – (Серія «Економічні науки»).
6. Фирсова А. А. Зарубежный опыт применения государственно-частных партнеров для развития инвестирования инновационной деятельности / А. А. Фирсова // Известия Саратовского университета. – 2011. – Т. 11. – Вип. 2. – С. 75–78.
7. Методика проведення аналізу ефективності здійснення державно-приватного партнерства : Наказ Мінекономрозвитку України «Деякі питання проведення аналізу ефективності здійснення державно-приватного партнерства» від 27.02.2012 № 255 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/go/z0399-12.
8. Про затвердження Методики розрахунку концесійних платежів : Постанова КМУ від 12 квітня 2000 р. № 639 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/go/1222-2012-п.

References

1. Busch, N. E. & Givens, A. D. (2013). Achieving Resilience in Disaster Management: The Role of Public-Private Partnerships. *Journal of Strategic Security*, 2, 18–26.
2. Danylyshyn, V. I., Stefankiv, O. M. & Tsizhma, O. A. (2016). Zarubizhnyi dosvid derzhavno-pryvatnoho partnerstva ta propozytsii shchodo yoho vdoskonalennia v Ukraini [Foreign experience of public-private partnership and proposals for its improvement in Ukraine]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky – Global and national problems of the economy*, 11, 332–336 [in Ukrainian].
3. Yehoue E., Hammami, M. & Ruhashyankiko, J.-Fr. (2006). Determinants of Public-Private Partnerships in Infrastructure. *IMF Working Papers*, 99 (6).
4. Kredisov, A. I., Bilous, A. O. (2016). Derzhavno-pryvatne partnerstvo: svitovy dosvid ta yoho vykorystannia v Ukraini [Public-private partnership: world experience and its use in Ukraine]. *Ekonomika Ukrainy – Ukraine economy*, 2, 4–15 [in Ukrainian].
5. Moskvichova, O. S. (2015). Derzhavno-pryvatne partnerstvo v Ukraini: problemy rozvytku [Public-Private Partnership in Ukraine: Development Issues]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Seriya «Ekonomichni nauky» – Scientific Herald of Kherson State University. Series «Economic Sciences»*, 13, 50–52 [in Ukrainian].
6. Firsova, A. A. (2011). Zarubezhnyj opyt primenenija gosudarstvenno-chastnykh partnerov dlja razvitija investirovanija innovacionnoj dejatel'nosti [Foreign experience in the use of public-private partners for the development of investment in innovation]. *Izvestija Saratovskogo universiteta – Proceedings of the Saratov University*, 2 (11), 75–78 [in Russian].
7. Metodyka provedennia analizu efektyvnosti zdiisnennia derzhavno-pryvatnoho partnerstva : Nakaz Minekonomrozvytku Ukrainy «Deiaki pytannia provedennia analizu efektyvnosti zdiisnennia derzhavno-pryvatnoho partnerstva» vid 27.02.2012 № 255, zi zminamy ta dopovnenniamy [Methodology for conducting an analysis of the effectiveness of the implementation of public-private partnership: Order of the Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine «Some issues of the analysis of the effectiveness of the implementation of public-private partnership» from February 27, 2012, № 255]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from zakon.rada.gov.ua/go/z0399-12 [in Ukrainian].
8. Pro zatverdzhennia Metodyky rozrakhunku kontsesiinykh platezhiv : Postanova KMU vid 12 kvitnia 2000 r. № 639, zi zminamy ta dopovnenniamy [On approval of the Methodology for calculating concession payments: CMU Resolution dated April 12, 2000, № 639]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from zakon.rada.gov.ua/go/1222-2012-n [in Ukrainian].